

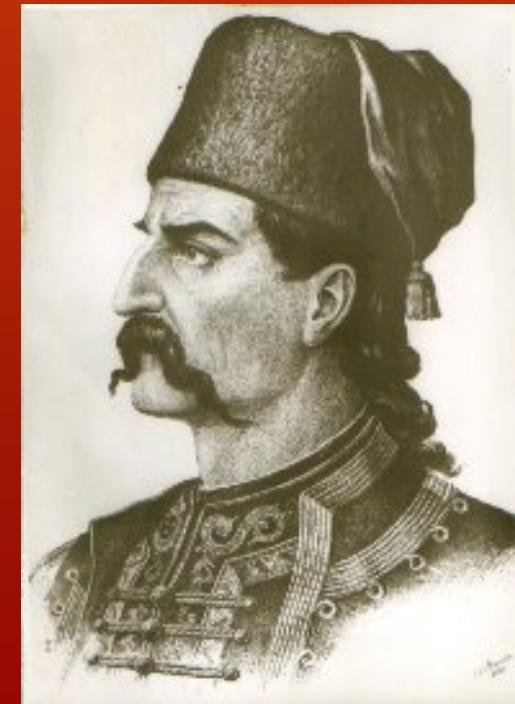
ИСТОРИЈА ПРАВА

Проф. др Небојша Ранђеловић

Србија од фактичке до формалне самоуправе

Други српски устанак

- **БЕОГРАДСКИ ПАШАЛУК НАКОН ПРОПАСТИ ПРВОГ УСТАНКА**
- **ХАЦИ-ПРОДАНОВА БУНА 1914.**
- **ДРУГИ СРПСКИ УСТАНАК – ТАКОВО, ЦВЕТИ 1915.**

Други српски устанак

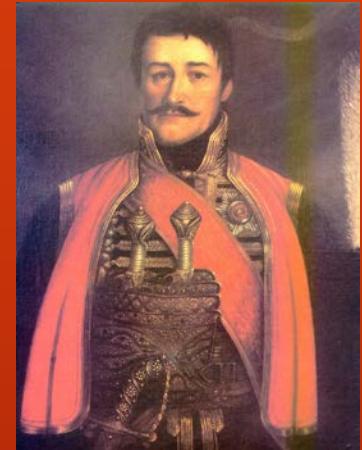

Други српски устанак

- УСМЕНИ СПОРАЗУМ МИЛОШ – МАРАШЛИ-АЛИ ПАША
- СРБИ САМИ САКУПЉАЈУ ДАЖБИНЕ
- МУСЕЛИМ НЕ СМЕ ДА СУДИ БЕЗ СРПСКОГ КНЕЗА
- НАРОДНА КАНЦЕЛАРИЈА У БЕОГРАДУ

Зачеци и стварање фактичког државног апарат

- ЈАЧАЊЕ МИЛОШЕВЕ ЛИЧНЕ ВЛАСТИ МИМО НАРОДНЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ
- ЛИКВИДИРАЊЕ ТАКМАЦА
- СКУПШТИНА 1817. У БЕОГРАДУ
- ПАША СРПСКЕ НАЦИОНАЛНОСТИ
- ОЛИГАРХИЈСКЕ ТЕЖЊЕ
- СКУПШТИНА 1924: ОБЕЋАНО УСПОСТАВЉАЊЕ САВЕТА – АКТИ О САВЕТУ 1826.

Зачеци и стварање фактичког државног апаратса

- **ЂАКОВА БУНА 1825.**
- **ПОЧЕЦИ СТВАРАЊА РЕГУЛАРНОГ ПОЛИЦИЈСКОГ И ВОЈНОГ АПАРАТА**
- **СТВАРАЊЕ УПРАВНОГ АПАРАТА (ПОРЕД НАХИЈСКИХ И ВАРОШКИ КНЕЗОВИ, НАСТАВЛЕНИЈА)**

Хатишерифи од 1830. и 1833. године

РУСКО-ТУРСКИ РАТ И ЈЕДРЕНСКИ МИР 1828.

Хатишерифи од 1830. и 1833.

ХАТИШЕРИФ ОД 1830.

ДАНАК ОДСЕКОМ

ЗАБРАНЕ МУСЛИМАНИМА И
ИСЕЉЕЊЕ

МУЛКОВНА ДОБРА

НАСЛЕДНОСТ КНЕЗА

ПРЕДСТАВНИК У ЦАРИГРАДУ

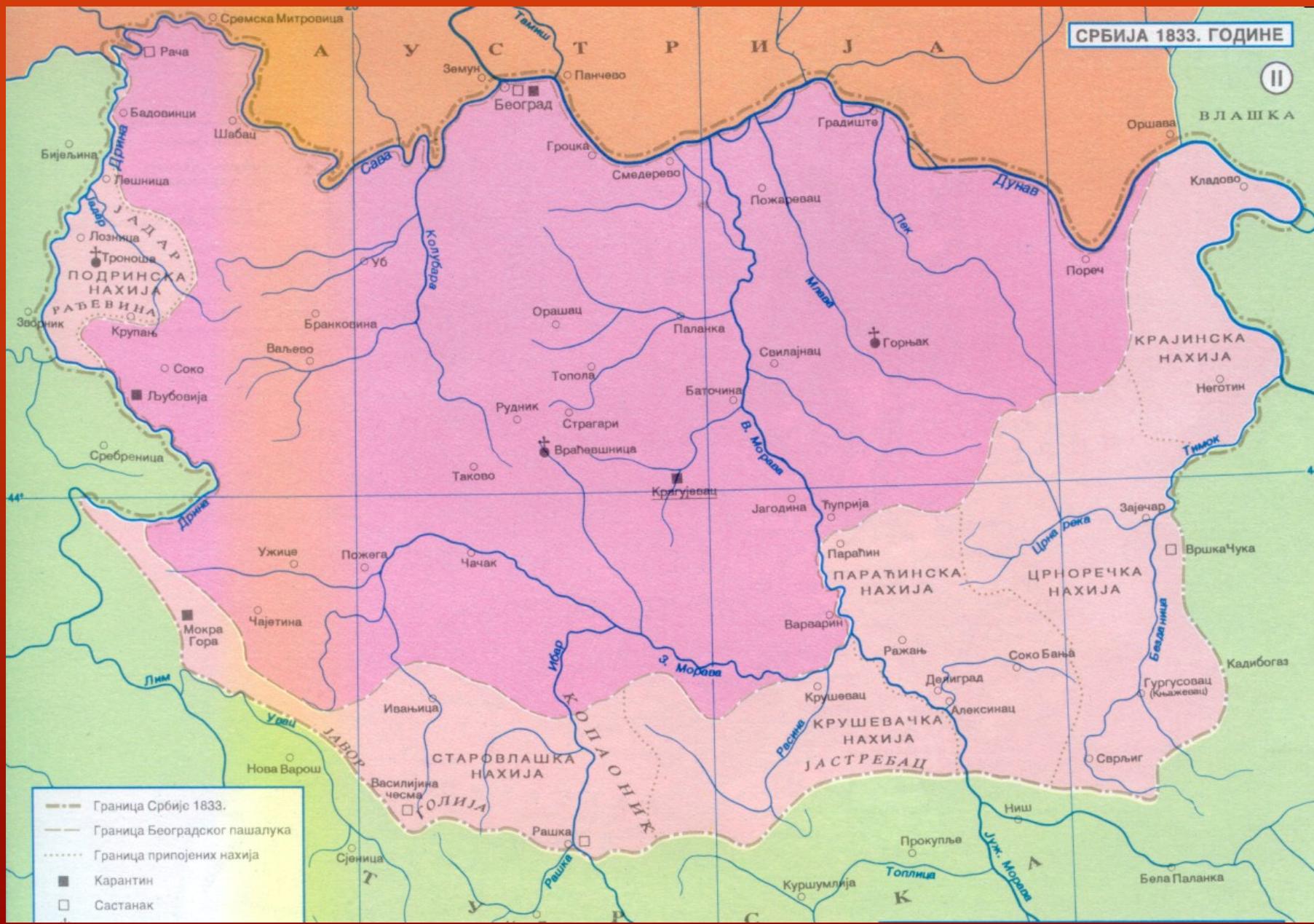
САВЕТ

ХАТИШЕРФ ОД 1833.

Шест нахија

Данак 2.300.000 гроша

Рок за исељење муслимана 5
година

Сретењски устав

- МИЛЕТИНА БУНА 1834.
- СКУПШТИНА НА СРЕТЕЊЕ 1835. У КРАГУЈЕВЦУ

СРЕТЕЊСКИ УСТАВ

ОРГАНИ ВЛАСТИ:

- КНЕЗ
- САВЕТ
- СКУПШТИНА
- СУДСТВО: ТРОСТЕПЕНО

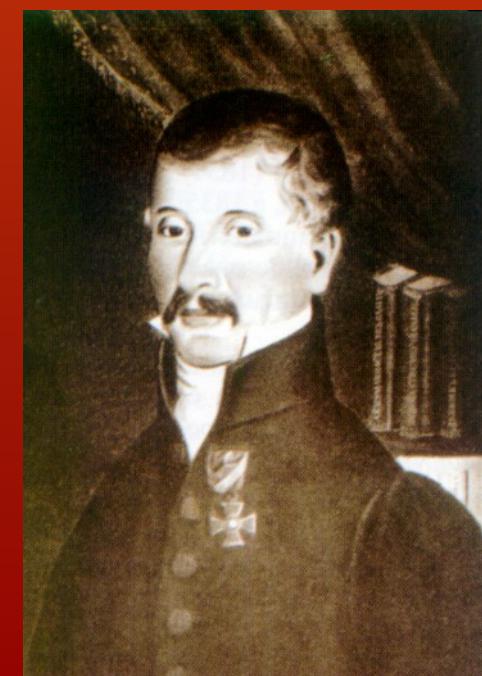
ОКРУЖНИ СУД

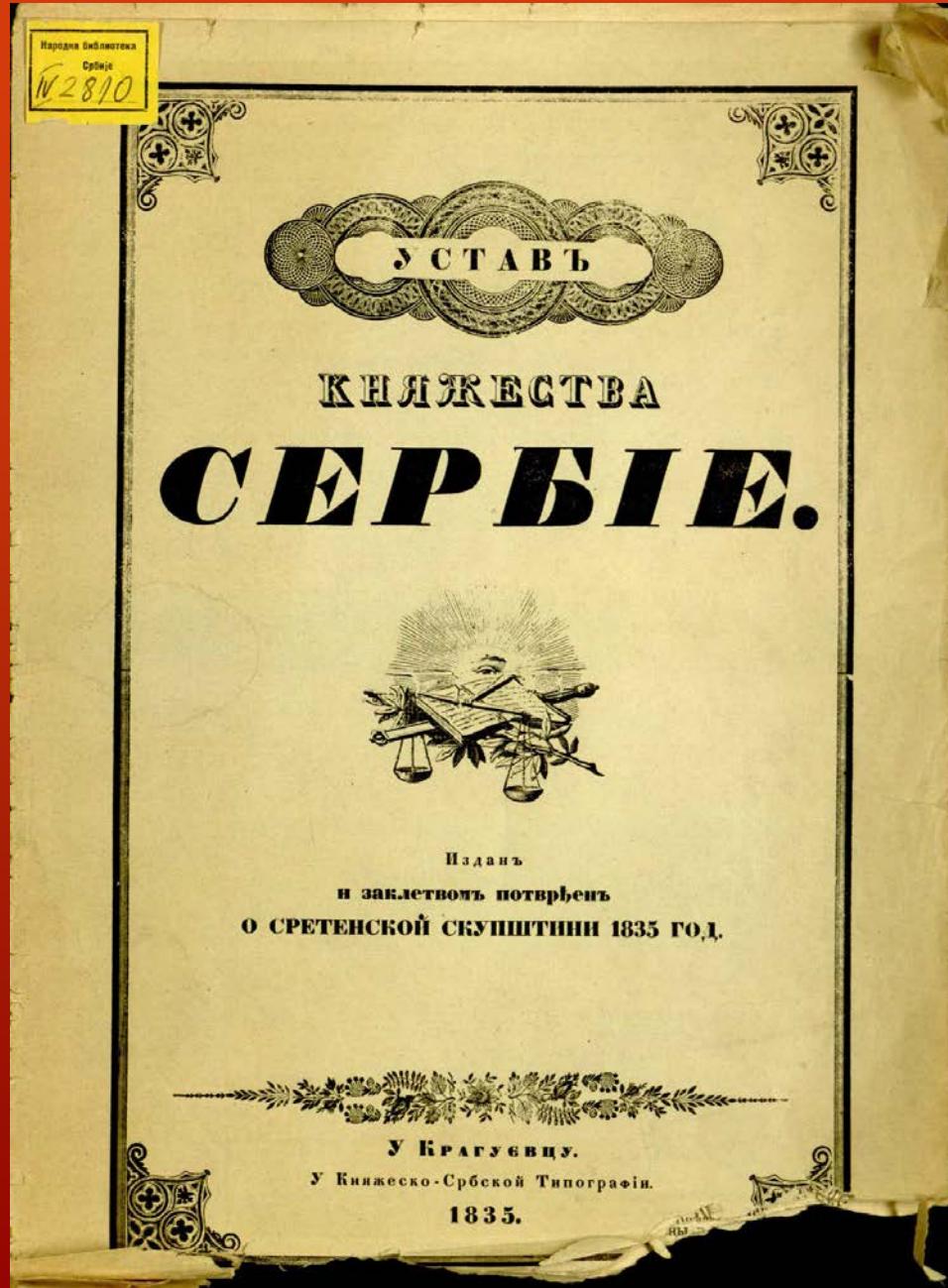
АПЕЛАЦИОНИ (ВЕЛИКИ) СУД

СОВЈЕТ

ОПШТЕНАРОДНА ПРАВА СРБИНА

УКИНУТ МАРТА 1835.

Документа кнезовине.

Законотворење

1821/ Усавац овог Кнежевине Србије ово је и подјед-
нако и два гимна сачува узвишава ове данашњом дани и
државнији Савет ће уводи га данас у Сборник Закона.

План озаконењу, и законите овог подједнака и све
Српске Скупштине подјаврено у Годину веога Трговског
Федерације и међу овим споменом и пуресом овога је
ко је ове Кнезовине Присовала.

Приносити Српновати,

Кнез Србии
по повелтвии Стручног Кнезе-
вског Скупштава

Српски Српновати.

Српски Српновати.

Јован Ј. Орловати.

Издаје се у Србии

УСТАВЪ

КНЯЖЕСТВА СЕРБИЕ

1835

Српновати

Иванко

Славија

Иван

Сукачевић

Сима

Марко

Димитровић

Српновати

Карановић

Лаковата

Драгићевић

Драгић

Сима

Зељко

Георгије

- **ДО 1920. НАХИЈСКИ КНЕЗ И НАРОДНА КАНЦЕЛАРИЈА**
- **НАХИЈСКИ КНЕЗОВИ – УПРАВНА И ПОЛИЦИЈСКА ФУНКЦИЈА**
- **СУДОВИ КАО КОЛЕГИЈАЛНА ТЕЛА**
- **1824. ВЕЛИКИ НАРОДНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ**
- **НАСТАВЛЕНИЈА МАГИСТРАТИМА И ИСПРАВНИЧЕСТВА**
- **1829. ПОСЛОВНИК НАРОДНОГ СУДА (МИЛОШЕВОМ НАРЕДБОМ)**
- **ОД 1835. ТЕРМИНИ ОКРУЖНИ СУД И СРЕЗ УМУЕСТО НАХИЈА**

- ✓ ПРАВО У МИЛОШЕВОЈ СРБИЈИ
- ✓ ОДСУСТВО ПИСАНИХ ЗАКОНА И РЕЛИКТИ ФЕУДАЛИЗМА
- ✓ НОВИ ДРУШТВЕНИ ОДНОСИ
- ✓ ЗАБРАНА ОТВАРАЊА ДУЋАНА ПО СЕЛИМА 1826.
- ✓ ИМОВИНСКИ МИНИМУМ КОЈИ СЕ НЕ МОЖЕ ЗАДУЖИТИ 1836.
- ✓ КРИВИЧНО ПРАВО: НАСТАВЛЕНИЈА, ПРЕПОРУКЕ, УРЕДБЕ
- ✓ НАЈЧЕШЋА КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИМОВИНЕ И ЛИЧНОСТИ,
ХАЈДУЧИЈА, АЛИ И ПОЛИТИЧКА ДЕЛА
- ✓ НЕРАЗВИЈЕН ПЕНАЛНИ СИСТЕМ И ПОСТОЈАЊЕ ТЕЛЕСНИХ
КАЗНИ

СУЛТАНСКІЙ
ХАТИШЕРШФЪ,

истекшій окоје половине Шекала 1233 (одъ 11 до 11 Декемврија 1838) содржавши Уставъ, дарованы Џигомитъ Высочествомъ жительнина Џигомитовића ПРОВИНЦІЕ СЕРБИЈЕ.

Моиму Везиру, ЮСУФЪ-МУХЛІСЪ-ПАШИ
(да бы онь быво прославленъ!) и

Кнезу Народа Сербскогъ МИЛОШУ ОБРЕНОВИЧУ
(да бы ивонъ конинъ быво щастливъ!).

По сали промищества и свободы, дарованы жительнина иже ПРОВИНЦІЕ СЕРБИЈЕ за ваку вѣрность и ваку присяговѣть, и по содражию вакој Прокламациї Хатишершвара, истекши ране и подъ размѣщениемъ датуномъ одъ тогъ стране, посыплютъ пушками, даровити овай Прокламацији одно внутреји Праклена и даји императорскій Уставъ постолъ, особиенъ и премиущественъ, подъ усвојеніемъ, да Сербъ исполнюючи по чину у будуще дружностъ, вѣрность и покорность, и да пакъ вакој прописане термине поїднай Порти данакъ, когдъ съ пакаша опредѣлено и залишено.

1. Садаши вакој прокламацији Уставу, кој въ дланъ Народу Сербскому, достоинство Кнеза даји съ Твоју лицу и Твојој земљи за извршење Твоја вѣрности и Твоја правдивостъ, и по содражию Царскогъ Берата, кој си Ты разо придео.

2. Вакујеши Прокламацији Земљи, подијено съ Твоја вѣромъ старајиши, и 1809. меса првогодишњихъ отредаји су за Твоје побежевши трошаки.

3. И Ты изложиши у него кромѣ:

- а.) изнаписавши речи Часовника Прокламације;
- б.) извршење уредби земљи изнаденихъ;
- в.) изразити изнаписавши надъ земљомъ гербомъ, нумерији за износомъ и за предупредење добра поредка и мира пошак једу гравија нападака и склоности корумпацији;
- г.) складиши о предупредењима и изнаписавши герб и земљи земљи, сербъ общијуроди;
- д.) подизавши склада Часовника и Часовника Прокламације изнада и изнаписавши уредби, који би били нужди.

ПОСТУПАК ДОНОШЕЊА

ОРГАНИ ВЛАСТИ:

- КНЕЗ
- САВЕТ (У ОКВИРУ САВЕТА ПОПЕЧИТЕЉСТВА)
- СУДСТВО - ТРОСТЕПЕНО:
  - ПРИМИРИТЕЛНИ
  - ОКРУЖНИ
  - АПЕЛАЦИОНИ

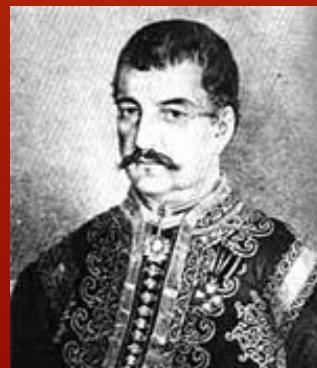

ДРЖАВНА УПРАВА

УСТРОЈЕНИЈЕ СОВЈЕТА КЊАЖЕСТВА СЕРБСКОГ 1839.

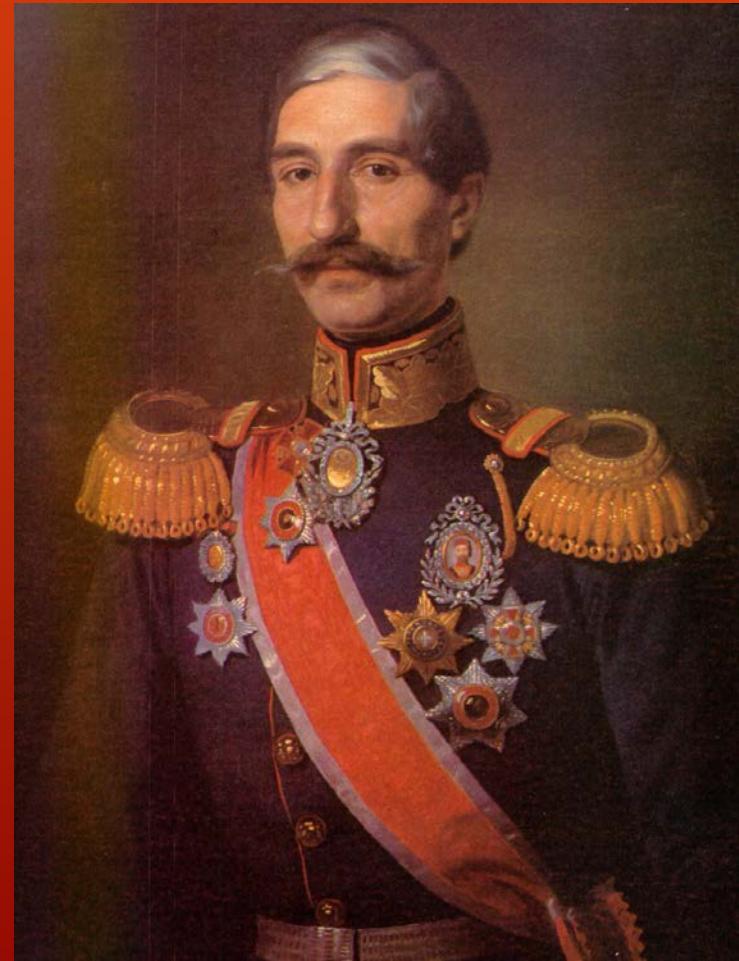
Уставобранитељска држава

“Уставобранитељима се назива она политичка странка која је извојевала Устав од 1838; оборила кнеза Милоша 1839. а кнеза Михаила 1842; увела исте године на престо Александра Карађорђевића, и под његовим именом владала Србијом све до 1858, кад је успостављена династија Обреновић.”

Усташтвобранитељска држава

- ДВЕ СКУПШТИНЕ 1842.
- ПЕТРОВСКА СКУПШТИНА 1848. И
НАЛИЧЈА ДРЖАВЕ
- ЗАКОНОДАВСТВО
- УНУТРАШЊА И СПОЉНА ПОЛИТИКА

Устављивобранитељско судство

**По Уставу судство тростепено, суђење у два степена
Примирителни суд (поред судске и управна и полицијска
функција)**

Надлежност:

**Спорови до 100 гроша вредности, до 3 дана затворске казне
и до 10 удараца штапом**

Окружни суд

Састав: председник, 3 члана и потребан број писара

**Надлежност у првом степену: грађанске и трговачке
парнице и кривична дела за која није надлежан**

примирителни суд

Апелациони суд:

Седиште: Београд

Састав: председник и 4 члана

Суди само у другом степену

1846. Устројеније Врховног суда

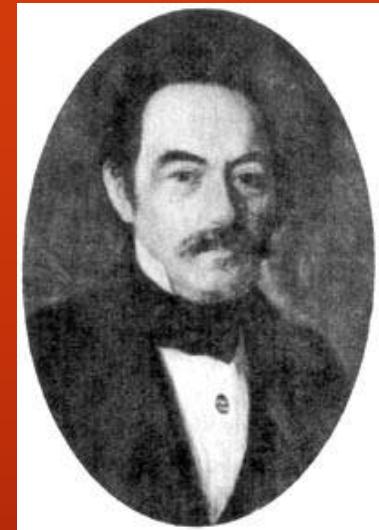
1855. Устројеније Врховног и Касационог суда

1858. установљен посебан Касациони суд

Војни судови – Устројеније гарнизоног војинства 1841.

Српски грађански законик из 1844.

- РЕЦЕПЦИЈА АУСТРИЈСКОГ ОПШТЕГ ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА
- НЕКА РЕШЕЊА ИЗ CODE CIVILE
- УТИЦАЈ ДОМАЋЕГ ОБИЧАЈНОГ ПРАВА

Кривично право уставобранитељске Србије

- НЕПОСТОЈАЊЕ ЈЕДИНСТВЕНОГ ЗАКОНА КОЈИМ СЕ РЕГУЛИШЕ КРИВИЧНОПРАВНА МАТЕРИЈА
- ФУНКЦИЈЕ ПОЛИЦИЈЕ У ПРЕКРШАЈИМА И КОД ЛАКШИХ КРИВИЧНИХ ДЕЛА
- КАЗУИСТИЧНОСТ ПОЈЕДИНИХ ПРОПИСА
- УРЕДБА ОД 1852. – ВИД УСПОСТАВЉАЊА СРПСКОГ СИСТЕМА ПРАВИЧНОСТИ